

ΓΕΝΙΚΟ ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
στον Άγιο Παύλο Βραζιλίας
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Σημείωμα

Για την οικονομία της Βραζιλίας και τις διμερείς οικονομικές και εμπορικές σχέσεις

Δεκέμβριος 2016

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Κεφάλαιο Α: Οικονομία Βραζιλίας	1
1. Βασικά οικονομικά μεγέθη	1
2. Εξέλιξη βασικών οικονομικών μεγεθών	1
2.1. Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν	1
2.2. Κρατικός προϋπολογισμός	2
2.3. Πληθωρισμός	2
2.4. Βασικό επιτόκιο	2
2.5. Αγορά εργασίας	2
2.6. Εμπορικό ισοζύγιο	3
2.7. Ξένες επενδύσεις	3
2.8. Συναλλαγματικά διαθέσιμα	3
2.9. Συναλλαγματική ισοτιμία	4
3. Οικονομικές προβλέψεις	4
3.1. Οικονομικές προβλέψεις 2016	4
3.2. Οικονομικές προβλέψεις 2017	4
Κεφάλαιο Β: Οικονομικές Σχέσεις Ελλάδας – Βραζιλίας	6
1. Διμερές εμπόριο	6
1.1. Εμπόριο αγαθών	6
1.2. Εμπόριο υπηρεσιών	11
2. Επενδύσεις	13
Κεφάλαιο Γ: Δράσεις οικονομικής διπλωματίας 2016	14

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Κύρια μεγέθη της βραζιλιανής οικονομίας	1
Πίνακας 2: Οι μεγαλύτερες κατηγορίες ελληνικών προϊόντων που εξάγονται στη Βραζιλία (ευρώ)	7
Πίνακας 3: Ελληνικές εξαγωγές στη Βραζιλία – εξαφήφια ανάλυση (> 100 χ. ευρώ)	8
Πίνακας 4: Ελληνικές εισαγωγές από τη Βραζιλία – εξαφήφια ανάλυση (> 100 χ. ευρώ)	9
Πίνακας 5: Εμπόριο Υπηρεσιών Ελλάδας – Βραζιλίας, 2015	11
Πίνακας 6: Αφίξεις βραζιλιανών στην Ελλάδα.....	12

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Εμπορικό Ισοζύγιο Ελλάδας – Βραζιλίας (εκ. ευρώ).....	6
Γράφημα 2: Ισοζύγιο υπηρεσιών Ελλάδας – Βραζιλίας (εκ. δολάρια ΗΠΑ).....	11

Συντάκτρια: Γεωργία Βελέντζα
Γραμματέας ΟΕΥ Α΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ

1. Βασικά οικονομικά μεγέθη

Η αβεβαιότητα και η αναταραχή που προκλήθηκε από τις εξελίξεις στο πολιτικό πεδίο το 2016 επιδείνωσαν την κατάσταση της οικονομίας, σε μια κρίση, που σε αντίθεση με άλλες του παρελθόντος, αποδίδεται κατεξοχήν σε εσωτερικούς παράγοντες: αδυναμία συνεπούς εφαρμογής μέτρων δημοσιονομικής πειθαρχίας, αδυναμία προώθησης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, έλλειμμα ανταγωνιστικότητας και τελικά, ύφεση που, παρά την αισιοδοξία που προκάλεσε η οριστική αλλαγή ηγεσίας της χώρας, δεν αποφεύχθηκε ούτε φέτος.

Πίνακας 1: Κύρια μεγέθη της βραζιλιανής οικονομίας

	2013	2014	2015	T1 2016	T2 2016	T3 2016
Ονομαστικό ΑΕΠ (τρισ. ρεάις / τρισ. ευρώ)	5,316 / 1,853	5,687 / 1,822	5,904 / 1,595	1,474 / 0,365	1,530 /0,415	1,580 / 0,439
Μεταβολή πραγματικού ΑΕΠ	3,0%	0,1%	-3,8%	-0,3%	-0,6%	-0,8%
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (ρεάις)	27.421	27.229	28.876			
Ανεργία	5,4%	4,8%	6,8%	10,9%	11,2%	11,8%
Δείκτης τιμών καταναλωτή	5,91	6,41	10,67	9,39	8,84	8,48
Εξαγωγές (δισ. δολάρια ΗΠΑ)	242,034	225,101	191,134	40,587	49,689	49,122
Εισαγωγές (δισ. δολάρια ΗΠΑ)	239,748	229,154	171,461	32,187	34,417	36,589
Εμπορικό ισοζύγιο (δισ. δολάρια ΗΠΑ)	2,286	-4,053	19,673	8,4	15,271	12,533
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (δισ. δολάρια ΗΠΑ)	-74,769	-104,181	-58,882	-7,592	-0,896	-5,130
ΞΑΕ – απόθεμα (εκ. δολάρια ΗΠΑ)	741.436	739.201	614.975	679.086	753.191	μ/δ
Επενδύσεις Βραζιλίας στο εξωτερικό – απόθεμα (εκ. δολάρια ΗΠΑ)	300.791	299.748	288.509	289.909	295.022	μ/δ
Πρωτογενές αποτέλεσμα (% ΑΕΠ)	1,72	-0,57	-1,88			-1,86 (Ιαν-Σεπ)
Ακαθάριστο χρέος κεντρικής κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	56,7	57,2	66,5			70,7 (Σεπ)
Ακαθάριστο εξωτερικό χρέος (% ΑΕΠ)	12,7	14,6	18,9			19,0 (Σεπ)
Συναλλαγματικά διαθέσιμα (δισ. δολάρια ΗΠΑ)	375,8	374	368,7			377,797 (Σεπ)

Πηγές: Βραζιλιανό Ινστιτούτο Γεωγραφίας και Στατιστικής, Κεντρική Τράπεζα Βραζιλίας

2. Εξέλιξη βασικών οικονομικών μεγεθών

2.1. Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν

Το τρίτο τρίμηνο του 2016 το ΑΕΠ της Βραζιλίας συρρικνώθηκε κατά 0,8% σε σχέση με το προηγούμενο και κατά 2,9% σε σχέση με το αντίστοιχο του 2015. Πρόκειται για το έβδομο συνεχόμενο τρίμηνο υποχώρησης. Η ονομαστική αξία του ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές ανήλθε σε 1,580 τρισ. ρεάις (~439 δισ. ευρώ).

Υποχώρησαν όλοι οι τομείς οικονομικής δραστηριότητας: η αγροτική παραγωγή συρρικνώθηκε κατά 1,4%, η βιομηχανική κατά 1,3% και οι υπηρεσίες κατά 0,6%. Από τις χαρακτηριστικότερες αρνητικές επιδόσεις, αυτές της μεταποίησης -2,1%, των κατασκευών -1,7% και του εμπορίου -0,5%.

Από την πλευρά της δαπάνης, οι επενδύσεις επέστρεψαν σε αρνητικό πρόσημο (-3,1%), μετά την πρώτη άνοδο τα τελευταία 2,5 χρόνια που είχε σημειωθεί το περασμένο τρίμηνο. Η ιδιωτική κατανάλωση συνέχισε πτωτικά για έβδομο συνεχόμενο τρίμηνο (-0,6%), ενώ και η δαπάνη του κράτους περιορίστηκε κατά 0,3%.

Στον εξωτερικό τομέα, πτωτικά κινήθηκαν τόσο οι εξαγωγές, όσο και οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών (-2,8% και -3,1% αντίστοιχα).

Σε συνεχιζόμενη πτωτική πορεία, ο ακαθάριστος σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου συνεισέφερε στη διαμόρφωση του ΑΕΠ κατά 16,5%, από 18,2% το αντίστοιχο τρίμηνο του 2015, ενώ και η αποταμίευση μειώθηκε το ίδιο διάστημα από 15,3% σε 15,1%.

Συνολικά, το εννεάμηνο του έτους το ΑΕΠ υποχώρησε κατά 4% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2015, η χειρότερη επίδοση για την περίοδο από το 1996. Σε αυτή τη βάση σύγκρισης, ο αγροτικός τομέας συρρικνώθηκε κατά 6,9%, η βιομηχανία κατά 4,3% και οι υπηρεσίες κατά 2,8%.

2.2. Κρατικός προϋπολογισμός

Σε 26,5 δισ. ρεάς ανήλθε το πρωτογενές έλλειμμα της κεντρικής κυβέρνησης το Σεπτέμβριο. Οι περιφερειακές κυβερνήσεις (πολιτείες και δήμοι) κατέγραψαν έλλειμμα 298 εκ. ρεάς, ενώ οι κρατικές επιχειρήσεις πρωτογενές πλεόνασμα 154 εκ. Έτσι, στο δωδεκάμηνο μέχρι το Σεπτέμβριο το πρωτογενές έλλειμμα ανήλθε σε 188,327 δισ. ρεάς, ή 3,08% του ΑΕΠ. Το αντίστοιχο προηγούμενο δωδεκάμηνο το πρωτογενές έλλειμμα αναλογούσε στο 2,78% του ΑΕΠ.

2.3. Πληθωρισμός

Σε πτωτική πορεία ο πληθωρισμός, ανήλθε σε 8,48 το δωδεκάμηνο μέχρι το Σεπτέμβριο και σε 7,64 μέχρι το Νοέμβριο. Εκτιμάται ότι το 2017 θα επανέλθει εντός του εύρους – στόχου της κυβέρνησης (2,5 – 6,5).

2.4. Βασικό επιτόκιο

Μετά από τέσσερα χρόνια νομισματικού περιορισμού, η Επιτροπή Νομισματικής Πολιτικής της Κεντρικής Τράπεζας της Βραζιλίας μείωσε για πρώτη φορά φέτος το βασικό επιτόκιο κατά 0,50 μονάδες (0,25 μονάδες τον Οκτώβριο και 0,25 το Νοέμβριο). Το βασικό επιτόκιο ανέρχεται πλέον σε 13,75%.

2.5. Αγορά εργασίας

Σε 11,8% ανήλθε το ποσοστό της ανεργίας στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό το τρίτο τρίμηνο, από 11,2% το προηγούμενο τρίμηνο και 8,9% το αντίστοιχο διάστημα του 2015. Πρόκειται για το υψηλότερο επίπεδο ανεργίας για την περίοδο από την έναρξη της χρονολογικής σειράς.

Ο αριθμός των ανέργων ανήλθε σε 12 εκ. και το πραγματικό μέσο εισόδημα σε 2.015 ρεάς, μείωση 2,1% σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο, αλλά αύξηση 0,9% σε σχέση με το δεύτερο τρίμηνο του έτους.

2.6. Εμπορικό ισοζύγιο

Σε 43,28 δισ. δολάρια ΗΠΑ ανήλθε το εμπορικό πλεόνασμα το ενδεκάμηνο του 2016, το υψηλότερο για την περίοδο από την αρχή της χρονολογικής σειράς το 1989. Το πλεόνασμα του φετινού ενδεκαμήνου ξεπερνά κατά πολύ αυτό του συνόλου του 2015 (19,67 δισ. δολάρια ΗΠΑ).

Η εξέλιξη του εμπορικού ισοζυγίου είναι αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης, λόγω της οποίας περιορίστηκαν τα εισοδήματα / εισπράξεις και συνεπώς η ζήτηση νοικοκυριών και επιχειρήσεων για εισαγόμενα προϊόντα και υπηρεσίες. Με τις εισαγωγές να συρρικνώνονται κατά 22% και την πολύ μικρότερη μείωση των εξαγωγών, κατά 3,3%, το ισοζύγιο παρέμεινε πλεονασματικό. Στην ίδια κατεύθυνση συνέβαλε και το υψηλό επίπεδο του δολαρίου ΗΠΑ τους πρώτους μήνες του χρόνου.

Το ενδεκάμηνο καταγράφηκε αύξηση 5% στις εξαγωγές ημικατεργασμένων (κυρίως ζάχαρη, χρυσός και ξυλεία) και 2,1% στα είδη μεταποίησης (κυρίως εξέδρες εξαγωγής πετρελαίου, επιβατικά και φορτηγά αυτοκίνητα, κατεργασμένη ζάχαρη, σωλήνες και αεροσκάφη). Οι εξαγωγές των βασικών προϊόντων περιορίστηκαν κατά 9,6%, κυρίως αυτές του καφέ, αργού πετρελαίου και σόγιας. Από πλευράς εισαγωγών, περιορίστηκαν οι αγορές κεφαλαιουχικών (-22%), καταναλωτικών (-21,8%) και ενδιάμεσων προϊόντων (-17,2%).

Εκτιμάται ότι μέχρι το τέλος του έτους, το εμπορικό πλεόνασμα θα κινηθεί μεταξύ 45 και 50 δισ. δολαρίων ΗΠΑ.

Η Κίνα παραμένει ο σημαντικότερος προορισμός για τις βραζιλιανές εξαγωγές το δεκάμηνο και ακολουθούν ΕΕ, ΗΠΑ και Mercosul. Η ΕΕ παραμένει πρώτος προμηθευτής της Βραζιλίας και ακολουθούν ΗΠΑ, Κίνα και Mercosul. Από τους μεγάλους προμηθευτές της Βραζιλίας, μόνο Αλγερία, Ουρουγουάη και Παραγουάη αύξησαν τις εξαγωγές τους στη χώρα το δεκάμηνο.

2.7. Ξένες επενδύσεις

Σε 46,5 δισ. δολάρια ΗΠΑ ανήλθε η εισροή ΞΑΕ το εννεάμηνο 2016, μείωση 3,5% σε σχέση με το ίδιο διάστημα του 2015. Από αυτά, τα 33,8 δισ. αφορούν συμμετοχή στο κεφάλαιο βραζιλιανών επιχειρήσεων και τα 12,7 δισ. ενδοεταιρικές συναλλαγές.

Πολύ μεγαλύτερη μείωση, κατά 43,8% το εννεάμηνο, καταγράφεται και στις βραζιλιανές άμεσες επενδύσεις στο εξωτερικό, που περιορίστηκαν σε 6,6 δισ. δολάρια ΗΠΑ, από 11,8 δισ. το αντίστοιχο διάστημα πέρσι. Από αυτά, -0,65 δισ. αφορούν επιστροφές ενδοεταιρικών δανείων και τα υπόλοιπα συμμετοχή στο κεφάλαιο ξένων επιχειρήσεων.

2.8. Συναλλαγματικά διαθέσιμα

Στο τέλος του τρίτου τριμήνου τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της Βραζιλίας ανέρχονταν σε 377,8 δισ. δολάρια ΗΠΑ, ενώ τον Οκτώβριο μειώθηκαν σε 375,4 δισ. Στο δεκάμηνο, η Βραζιλία παραμένει καθαρός πιστωτής, καθώς το ποσό υπερκαλύπτει το εξωτερικό της χρέος, που το ίδιο διάστημα ανήλθε σε 335,4 δισ. δολάρια ΗΠΑ.

2.9. Συναλλαγματική ισοτιμία

Μέχρι τα μέσα Δεκεμβρίου, δολάριο ΗΠΑ και ευρώ είχαν υποτιμηθεί ως προς το ρεάλ κατά 20,5% και 21,7%, αντίστοιχα από το υψηλό του έτους, στο πνεύμα κυρίως της ευφορίας που ακολούθησε την αλλαγή κυβέρνησης. Στις 15/12 η ισοτιμία ρεάλ – δολαρίου ΗΠΑ και ρεάλ – ευρώ ήταν 3,38 και 3,52, αντίστοιχα.

3. Οικονομικές προβλέψεις

3.1. Οικονομικές προβλέψεις 2016

Εν μέσω οικονομικής ύφεσης και συνεχιζόμενης πολιτικής κρίσης, η κυβέρνηση πέτυχε την ψήφιση της συνταγματικής αναθεώρησης για την αύξηση των κρατικών δαπανών μόνο κατά το ποσοστό του πληθωρισμού για τα επόμενα 20 χρόνια, γεγονός που έδωσε ένα μήνυμα για τη δέσμευσή της ως προς τη δημοσιονομική πειθαρχία. Παράλληλα, συνεχίζεται η συζήτηση στο Κογκρέσο για τη μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος.

Αναγνωρίζοντας πάντως πως μόνες οι παρεμβάσεις σε μακρο-επίπεδο δεν αρκούν για να αναθερμανθεί η οικονομία, η κυβέρνηση ανακοίνωσε πακέτο μικροοικονομικών μέτρων για την τόνωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας επιχειρήσεων, όπως και της ιδιωτικής κατανάλωσης. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται η ρύθμιση χρεών νομικών και φυσικών προσώπων, η μείωση του κόστους δανεισμού για πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, η επιτάχυνση της απόδοσης των πληρωμών με πιστωτική κάρτα από τις τράπεζες προς τις επιχειρήσεις, ο περιορισμός της γραφειοκρατίας στο εξωτερικό εμπόριο, η διανομή στους εργαζόμενους του 50% του ετήσιου κέρδους από τις επενδύσεις του ταμείου ανεργίας, κ.α.

Παρόλα αυτά, η κυβέρνηση δεν αναμένει επιστροφή σε ανάπτυξη το τελευταίο τρίμηνο του 2016. Εξάλλου, σύμφωνα με την πιο πρόσφατη έρευνα της Κεντρικής Τράπεζας (9/12) η πρόβλεψη παραμένει για ύφεση το 2016, με τους οικονομολόγους και αναλυτές που συμμετέχουν να διορθώνουν και πάλι αρνητικά την εκτίμησή τους, καθώς την τοποθετούν στο 3,48%, από 3,37% ένα μήνα νωρίτερα.

Καταγράφονται ακόμα οι εξής εκτιμήσεις για το σύνολο του έτους: ποσοστό πληθωρισμού 6,52% και μέση ετήσια ισοτιμία με δολάριο ΗΠΑ 3,46. Στο τέλος του χρόνου, το νόμισμα των ΗΠΑ αναμένεται να φτάσει τα 3,39 ρεάις.

3.2. Οικονομικές προβλέψεις 2017

Η αισιοδοξία για την ταχεία ανάκαμψη της οικονομίας με την ανάληψη της προεδρίας από τον Michel Temer δε φαίνεται να δικαιώνεται. Η κυβέρνηση αναθεώρησε προς τα κάτω και την εκτίμηση ανάπτυξης για το 2017, την οποία πλέον τοποθετεί στο 1%, αντί του 1,6% που ήταν η προηγούμενη πρόβλεψη, κυρίως λόγω χαμηλότερων του αναμενόμενου επιδόσεων βιομηχανίας και εμπορίου.

Εκτός από τα μέτρα δημοσιονομικού περιορισμού και τόνωσης της πραγματικής οικονομίας, η κυβέρνηση υπολογίζει ακόμα στην ομαλή εξέλιξη του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων, στην αλλαγή των κανόνων εκμετάλλευσης των πετρελαιοφόρων πεδίων στο επίπεδο pre-salt, όπως και στην αποκλιμάκωση του βασικού επιτοκίου. Παραμένει πάντως ένα ερώτημα το αν θα καταφέρει να περάσει από το Κογκρέσο τις μη δημοφιλείς μεταρρυθμίσεις, ιδίως καθώς το πολιτικό σκηνικό παραμένει εύθραυστο, αλλά και δεδομένου του, εκ των πραγμάτων, βραχύβιου χαρακτήρα της.

Εξάλλου, η επικείμενη ανάληψη της προεδρίας των ΗΠΑ από τον Donald Trump θεωρείται μια παράμετρος που αυξάνει την αβεβαιότητα στις διεθνείς αγορές και συνεπώς, μπορεί να έχει αρνητική επίπτωση στην οικονομική ανάκαμψη της Βραζιλίας. Σε ένα δεύτερο στάδιο, εκτιμάται ότι θα ασκηθεί πίεση και στις βραζιλιανές εξαγωγές, άμεσα, με περιορισμό τους προς τις ΗΠΑ, και έμμεσα, με υποχώρηση και προς τις ασιατικές χώρες, κυρίως προς την Κίνα, που αποτέλεσε προεκλογικό στόχο του Donald Trump, λόγω επιβράδυνσης της οικονομικής τους δραστηριότητας, εφόσον επιβεβαιωθεί η αμερικανική στροφή σε πολιτικές προστατευτισμού.

Σε αυτό το πλαίσιο, η δημοσιονομική εξυγίανση ομοσπονδίας και πολιτειών, η αντιμετώπιση του ελλείμματος παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας και η αναθέρμανση της οικονομίας θα εξακολουθήσουν ως βασικές προκλήσεις πολιτικής το 2017.

Τέλος, σύμφωνα με την πιο πρόσφατη έρευνα της Κεντρικής Τράπεζας (9/12), διατηρείται η πρόβλεψη ανάπτυξης το 2017, η οποία πλέον τοποθετείται στο 0,70% από 1,13% που ήταν τον προηγούμενο μήνα. Καταγράφονται ακόμα οι εξής εκτιμήσεις για το σύνολο του έτους: ποσοστό πληθωρισμού 4,90%, βασικό επιτόκιο στο τέλος του έτους 10,50% και μέση ετήσια ισοτιμία με δολάριο ΗΠΑ 3,41.

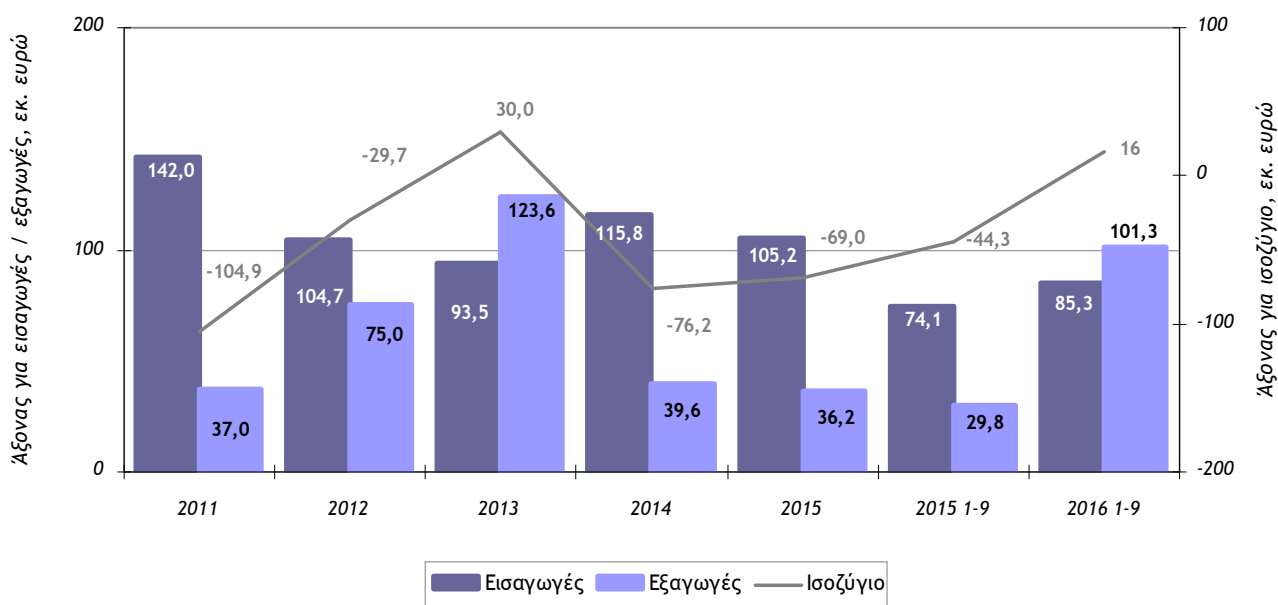
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ

1. Διμερές εμπόριο

1.1. Εμπόριο αγαθών

Ελλάδα και Βραζιλία δεν είναι σημαντικοί εμπορικοί εταίροι. Το 2015 οι ελληνικές εξαγωγές στη Βραζιλία αντιπροσώπευαν το 0,1% του συνόλου, κατατάσσοντας τη χώρα στην 68^η θέση των εξαγωγικών μας προορισμών (από 61^η το 2014 και 39^η το 2013). Αντίστοιχα, οι εισαγωγές από τη Βραζιλία δεν ξεπερνούν το 0,2% του συνόλου, τοποθετώντας την στην 47^η θέση της κατάταξης των προμηθευτών μας (από 46^η το 2014 και 52^η το 2013). Για τη Βραζιλία, η Ελλάδα είναι ο 85^{ος} εξαγωγικός προορισμός και ο 78^{ος} προμηθευτής (από θέσεις 84 και 76, αντίστοιχα, το 2014).

Γράφημα 1: Εμπορικό Ισοζύγιο Ελλάδας – Βραζιλίας (εκ. ευρώ)

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., το εννεάμηνο 2016 το εμπορικό ισοζύγιο της Ελλάδας με τη Βραζιλία επέστρεψε σε θετικό πρόσημο για πρώτη φορά από το 2013. Πρόκειται για το δεύτερο μόλις πλεόνασμα που έχει καταγράψει η Χώρα με τη Βραζιλία από την αρχή της χρονολογικής σειράς και οφείλεται στην εξαγωγή πετρελαιοειδών και στις δύο περιπτώσεις. Έτσι, το εννεάμηνο του 2016 οι ελληνικές εξαγωγές προς τη Βραζιλία ανήλθαν σε 101,3 εκ. ευρώ, αύξηση 239,5%, ενώ και οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 15,2% φτάνοντας τα 85,3 εκ. Χωρίς πετρελαιοειδή, οι ελληνικές εξαγωγές υποχώρησαν κατά 42,8%, από 29,8 εκ. ευρώ το εννεάμηνο 2015 σε 17 εκ. το αντίστοιχο διάστημα φέτος.

Οκτώ μεγάλες κατηγορίες προϊόντων, που αντιπροσωπεύουν το 96% της αξίας του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών προς τη Βραζιλία το εννεάμηνο 2016, ξεπέρασαν το 1 εκ. ευρώ. Εξαιρουμένων των

πετρελαιοειδών και του ελαιολάδου, υποχώρησαν όλες οι παραδοσιακές για το διμερές εμπόριο κατηγορίες εξαγωγών.

Πίνακας 2: Οι μεγαλύτερες κατηγορίες ελληνικών προϊόντων που εξάγονται στη Βραζιλία (ευρώ)

Διμήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	1-9 2016		1-9 2015		Δ 16/15
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
(27) ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤΑ ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΞΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΑΣΦΑΛΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ. ΚΕΡΙΑ ΟΡΥΚΤΑ	84.261.517	83%	22.254	0%	378535,4%
(84) ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ, ΛΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΝΟΗΣΕΙΣ. ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ Ή ΣΥΣΚΕΥΩΝ	2.878.231	3%	2.889.201	10%	-0,4%
(68) ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΕΤΡΕΣ, ΓΥΨΟ, ΤΣΙΜΕΝΤΟ, ΑΜΙΑΝΤΟ, ΜΑΡΜΑΡΥΓΙΑ Ή ΑΝΑΛΟΓΕΣ ΥΛΕΣ	2.038.710	2%	4.124.873	14%	-50,6%
(25) ΑΛΑΤΙ, ΘΕΙΟ, ΓΑΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΤΡΕΣ, ΓΥΨΟΣ, ΑΣΒΕΣΤΗΣ ΚΑΙ ΤΣΙΜΕΝΤΑ	1.984.850	2%	3.982.754	13%	-50,2%
(15) ΛΙΠΗ ΚΑΙ ΛΑΔΙΑ ΖΩΙΚΑ Ή ΦΥΤΙΚΑ. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΑΣΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΛΙΠΗ ΒΡΩΣΙΜΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΜΕΝΑ. ΚΕΡΙΑ ΖΩΙΚΗΣ Ή ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	1.855.692	2%	1.145.939	4%	61,9%
(39) ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΥΛΕΣ	1.725.838	2%	1.952.364	7%	-11,6%
(82) ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ, ΕΙΔΗ ΜΑΧΑΙΡΟΠΟΙΙΑΣ, ΚΟΥΤΑΛΙΑ ΚΑΙ ΠΠΡΟΥΝΙΑ, ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ. ΜΕΡΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΑΥΤΩΝ, ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	1.663.346	2%	1.961.527	7%	-15,2%
(85) ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΗΧΟΥ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΧΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ, ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΑΥΤΩΝ	1.022.009	1%	1.859.766	6%	-45,0%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	101.311.096		29.843.195		239,5%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Αναλυτικά, τα προϊόντα που κυριάρχησαν στις εξαγωγές του εννεαμήνου 2016 προς τη Βραζιλία ήταν:

α) Ελαφρά λάδια πετρελαίου.

β) Ελαιολάδο, σε πολύ καλή ανοδική πορεία αλλά πάντα μακριά από τις επιδόσεις των ηγετιδών χωρών – προμηθευτριών της Βραζιλίας.

γ) Μάρμαρα διάφορων τύπων, σε συνεχιζόμενη πτωτική πορεία, η οποία θα πρέπει να αποδίδεται κυρίως στην επιβράδυνση της οικοδομικής δραστηριότητας στη Βραζιλία, στον εντεινόμενο ανταγωνισμό και στον περιορισμό της προωθητικής δαπάνης των ελληνικών επιχειρήσεων.

δ) Χαλίκια και αμμοχάλικα, που εμφανίζονται για πρώτη φορά στις ελληνικές εξαγωγές.

ε) Μέρη κινητήρων.

στ) Μαγνησία.

ζ) Λεπίδες και μέρη ξυραφιών, κατηγορία προϊόντων που εμφανίζεται σταθερά στις ελληνικές εξαγωγές και που θα πρέπει να αποδίδεται σε συναλλαγές μεταξύ θυγατρικών πολυεθνικών εταιριών με παρουσία στις δύο χώρες.

η) Πολυπροπυλένιο και άλλα πλαστικά.

θ) Μηχανές, συσκευές και μέρη τους για διάφορες χρήσεις.

Μεγάλη απώλεια στο εννεάμηνο σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα πέρσι, η κατακόρυφη μείωση των εξαγωγών κατασκευών και μερών κατασκευών από σίδηρο ή χάλυβα (7308.90) που ανέρχονταν σε 6,6 εκ. ευρώ το εξεταζόμενο διάστημα του 2015. Οι συγκεκριμένες εξαγωγές πάντως δεν καταγράφονται στα βραζιλιανά στατιστικά στοιχεία, το οποίο ενδεχομένως σημαίνει ότι τα προϊόντα εξάγονται μεν από την Ελλάδα, αλλά δεν είναι ελληνικής προέλευσης.

Επίσης, δεν επαναλήφθηκαν οι εξαγωγές προκατασκευασμένων κτιρίων (9406.00) ύψους 1,2 εκ. ευρώ το εννεάμηνο 2015.

Πίνακας 3: Ελληνικές εξαγωγές στη Βραζιλία – εξαψήφια ανάλυση (> 100 χ. ευρώ)

6ψήφιο κεφ.Σ.Ο.	Περιγραφή	1-9 2016	% στο σύνολο
'271012'	Ελαφρά λάδια και παρασκευάσματα	70.668.395	80,5%
'150910'	Ελαιόλαδο και τα κλάσματά του	1.850.652	2,1%
'680221'	Μάρμαρο, τραβερτίνη και αλάβαστρο και τεχνουργήματα από αυτές, απλώς λαξευμένα ή πριονισμένα	1.689.750	1,9%
'251710'	Χαλίκια, αμμοχάλικα, πέτρες χοντροθρυμματισμένες	1.123.815	1,3%
'840999'	Μέρη που αναγνωρίζονται ότι προορίζονται αποκλειστικά ή κύρια για εμβολοφόρους κινητήρες	974.075	1,1%
'251990'	Μαγνησία που αποκτήθηκε με τήξη με ηλεκτρισμό. Μαγνησία πυρωμένη αδρανής φρυγμένη	858.936	1,0%
'821290'	Μέρη από ξυράφια και μη ηλεκτρικές ξυριστικές μηχανές, από κοινά μέταλλα	845.582	1,0%
'821220'	Λεπίδες ξυριστικής μηχανής, από κοινά μέταλλα, ό. συμπ. οι ημιτελείς λεπίδες σε ταινίες	797.792	0,9%
'390210'	Πολυπροπυλένιο σε αρχικές μορφές	761.933	0,9%
'853890'	Μέρη που αναγνωρίζονται ότι προορίζονται αποκλειστικά ή κύρια για συσκευές των κλάσεων 8535, 8536 κα	605.362	0,7%
'842290'	Μέρη μηχανών για το πλύσιμο των πιατικών, μηχανών για τη συσκευασία και άλλων μηχανών και συσκευών	519.359	0,6%
'842481'	Μηχανικές συσκευές, έστω και χειροκίνητες, για τη διασπορά, εκτόξευση ή ψεκασμό υγρών ή σκόνης, κλπ	487.643	0,6%
'390320'	Συμπολυμερή του στυρολίου-ακρυλονιτριλίου (SAN) σε αρχικές μορφές	452.165	0,5%
'999000'	Εμπιστευτικά προϊόντα	446.749	0,5%
'848790'	Άλλα	425.624	0,5%
'730890'	Κατασκευές και μέρη κατασκευών, από σίδηρο ή χάλυβα, π.δ.κ.α. (εκτός από γέφυρες και τμήματα γεφυρών)	392.946	0,4%
'761090'	Κατασκευές και μέρη κατασκευών, από αργίλιο, π.δ.κ.α., καθώς και ελάσματα, ράβδοι κλπ.	372.663	0,4%
'320419'	Χρωστικές ύλες συνθετικές οργανικές	299.491	0,3%

6ψήφιο κεφ.Σ.Ο.	Περιγραφή	1-9 2016	% στο σύνολο
'760711'	Φύλλα και λεπτές ταινίες, από αργίλιο, χωρίς υπόθεμα, που έχουν υποστεί απλή έλαση, με πάχος <= 0,2	299.232	0,3%
'741110'	Σωλήνες από καθαρισμένο χαλκό	286.034	0,3%
'392062'	Πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες και λουρίδες, από τερεφθαλοπολυαιθυλένιο μη κυψελώδες	254.641	0,3%
'200570'	Ελιές, παρασκευασμένες ή διατηρημένες χωρίς ξίδι ή οξικό οξύ, μη κατεψυγμένες	238.681	0,3%
'681091'	Στοιχεία για την οικοδομική, προκατασκευασμένα, από τσιμέντο, από σκυρόδεμα ή από τεχνητή πέτρα	227.576	0,3%
'490599'	Χαρτογραφικά τεχνουργήματα κάθε είδους, στα οποία περιλαμβάνονται και οι χάρτες τοίχου	215.880	0,2%
'853690'	Συσκευές ηλεκτρικές, για το κλείσιμο, τη διακοπή ή τη σύνδεση ηλεκτρικών κυκλωμάτων, για τάση <= 1.0	173.937	0,2%
'320890'	Χρώματα επίχρσης και βερνίκια με βάση συνθετικά πολυμερή ή τροποποιημένα φυσικά πολυμερή	155.458	0,2%
'846330'	Εργαλειομηχανές για την κατεργασία ή επεξεργασία, χωρίς αφαίρεση ύλης, μεταλλικών συρμάτων	133.000	0,2%
'560750'	Σπάγκοι, σχοινιά και χοντρά σχοινιά, πλεκτά ή όχι, έστω και εμποτισμένα, επιχρισμένα, επικαλυμμένα	131.864	0,2%
'382490'	Προϊόντα, παρασκευάσματα και υπολείμματα των χημικών ή συναφών βιομηχανιών	130.645	0,1%
'680291'	Μάρμαρο, τραβερτίνη και αλάβαστρος, τυχαίας μορφής, σπλιβωμένα, διακοσμημένα ή αλλιώς κατεργασμένα	121.384	0,1%
'853710'	Πίνακες ηλεκτρικών συνδέσεων, πίνακες ελέγχου και παρόμοιοι συνδυασμοί συσκευών	104.993	0,1%
'853610'	Ασφάλειες για τάση <= 1.000 V	104.559	0,1%
'390390'	Πολυμερή του στυρολίου σε αρχικές μορφές	103.982	0,1%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Όσον αφορά τις ελληνικές εισαγωγές από τη Βραζιλία, αφορούν κατά βάση αγροτικά προϊόντα (καφές, καπνός, προϊόντα σόγιας, ζάχαρη), πρώτες ύλες (μεταλλεύματα, οπτάνθρακας, πολλοί ξύλου) και διάφορα βιομηχανικά και είδη μεταποίησης (φάρμακα, χημικά, υποδήματα, χαρτί).

Πίνακας 4: Ελληνικές εισαγωγές από τη Βραζιλία – εξαψήφια ανάλυση (> 100 χ. ευρώ)

6ψήφιο κεφ.Σ.Ο.	Περιγραφή	1-9 2016	% στο σύνολο
'090111'	Καφές, μη καβουρντισμένος	32.442.789	38,0%
'260600'	Μεταλλεύματα αργιλίου και τα εμπλουτισμένα από αυτά	11.702.375	13,7%
'240120'	Καπνά με μερική ή ολική αφαίρεση των μίσχων, που δεν έχουν βιομηχανοποιηθεί	7.436.100	8,7%
'230400'	Πίτες και άλλα στερεά υπολείμματα, έστω και σπασμένα ή συσσωματωμένα με μορφή σβόλων	6.260.890	7,3%
'470329'	Πολτοί χημικοί από ξύλο με ανθρακικό νάτριο ή θειικό άλας, ημιλευκασμένοι ή λευκασμένοι	5.946.753	7,0%
'300490'	Φάρμακα που αποτελούνται από προϊόντα αναμειγμένα ή μη αναμειγμένα, παρασκευασμένα	3.226.852	3,8%

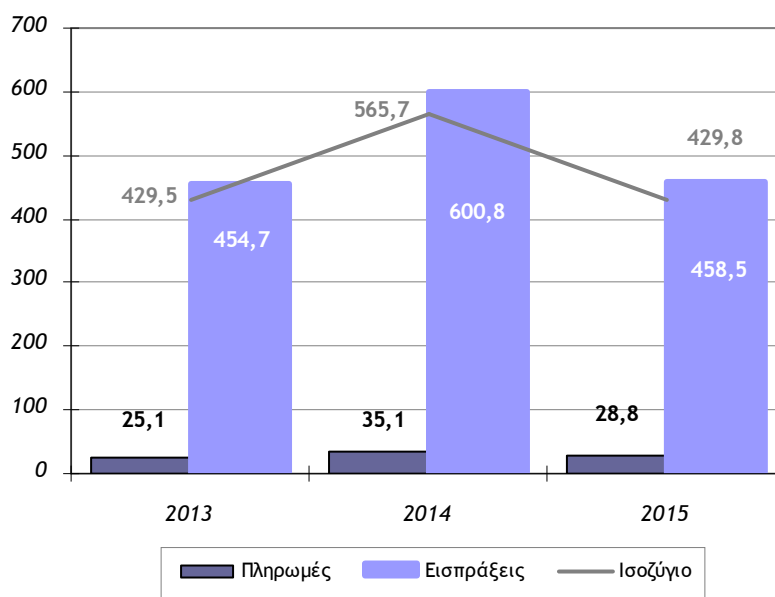
6ψήφιο κεφ.Σ.Ο.	Περιγραφή	1-9 2016	% στο σύνολο
'271312'	Οπτάνθρακας (κοκ) από πετρέλαιο, πυρωμένος	2.286.074	2,7%
'170199'	Ζάχαρη από ζαχαροκάλαμο ή από τεύτλα και ζαχαρόζη χημικώς καθαρή, σε στερεή κατάσταση	1.561.353	1,8%
'640220'	Υποδήματα που έχουν τα εξωτερικά πέλματα και το άνω μέρος από καουτσούκ ή από πλαστική ύλη	1.545.822	1,8%
'210610'	Συμπυκνώματα πρωτεϊνών και ουσίες πρωτεϊνικής σύστασης	1.397.084	1,6%
'160231'	Παρασκευάσματα και κονσέρβες κρεάτων ή παραπροϊόντων σφαγίων γάλου πουλερικά κατοικίδια	1.117.560	1,3%
'230910'	Τροφές για σκύλους ή γάτες, συσκευασμένες για τη λιανική πώληση	878.987	1,0%
'380610'	Κολοφώνια και ρητινικά οξέα	641.251	0,8%
'401140'	Επίσωτρα με πιεσμένο αέρα, καινούργια, από καουτσούκ, των τύπων που χρησιμοποιούνται για μοτοσυκλέτες	530.089	0,6%
'200911'	Χυμοί πορτοκαλιού, που δεν έχουν υποστεί ζύμωση, χωρίς προσθήκη αλκοόλης, με ή χωρίς προσθήκη ζάχαρη	507.460	0,6%
'020230'	Κρέατα βοοειδών, χωρίς κόκαλα, κατεψυγμένα	493.931	0,6%
'640399'	Υποδήματα που έχουν τα εξωτερικά πέλματα από καουτσούκ, πλαστική ύλη ή ανασχηματισμένο δέρμα	395.679	0,5%
'611241'	Μαγιό, κιλότες και σλιπ μπάνιου, πλεκτά, από συνθετικές ίνες, για γυναίκες ή κορίτσια	391.325	0,5%
'821191'	Μαχαίρια τραπέζιου με σταθερή λεπίδα από κοινά μέταλλα, ό. συμπ. οι λαβές	334.513	0,4%
'680293'	Γρανίτης τυχαίας μορφής, στιλβωμένος, διακοσμημένος ή αλλιώς κατεργασμένος	238.273	0,3%
'030612'	Αστακοί <i>Homarus spp.</i> , έστω και χωρίς το όστρακό τους, κατεψυγμένοι και αστακοί με το όστρακό τους	228.942	0,3%
'721012'	Πλατέα προϊόντα έλασης από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβα, με πλάτος ≥ 600 mm	225.738	0,3%
'390110'	Πολυαιθυλένιο πυκνότητας $< 0,94$, σε αρχικές μορφές	223.235	0,3%
'902890'	Μέρη και εξαρτήματα για μετρητές αερίων, υγρών ή ηλεκτρισμού, π.δ.κ.α.	222.637	0,3%
'999000'	Εμπιστευτικά προϊόντα	206.210	0,2%
'170410'	Τσίχλες (chewing-gum), έστω και περιτυλιγμένες με ζάχαρη	204.707	0,2%
'240130'	Απορρίμματα καπνού	198.087	0,2%
'280469'	Πυρίτιο, περιεκτικότητας κατά βάρος σε πυρίτιο $< 99,99\%$	188.787	0,2%
'390210'	Πολυπροπυλένιο σε αρχικές μορφές	180.619	0,2%
'391220'	Νιτρικές κυτταρίνες στις οποίες περιλαμβάνονται και τα κολλόδια σε αρχικές μορφές	166.951	0,2%
'480411'	Χαρτί και χαρτόνια για επικάλυψη, με την ονομασία kraftliner, χωρίς επίχριση ή επάλειψη, σε κύλινδρο	161.433	0,2%
'480256'	Με βάρος κατά m^2 40 g ή περισσότερο αλλά που δεν υπερβαίνει τα 150 g	134.087	0,2%
'390230'	Συμπολυμερή του προπυλενίου σε αρχικές μορφές	133.266	0,2%
'090411'	Πιπέρι του είδους Piper, μη θρυμματισμένο ούτε σε σκόνη	115.137	0,1%
'220890'	Αιθυλική αλκοόλη με κατ' όγκο αλκοολικό τίτλο $< 80\%$ vol, μη μετουσιωμένη	114.108	0,1%
'401192'	Των τύπων που χρησιμοποιούνται για γεωργικά και δασικά και μηχανήματα οχήματα	112.735	0,1%
'441239'	Άλλη	110.814	0,1%
'732690'	Τεχνουργήματα από σίδηρο ή χάλυβα, π.δ.κ.α.	102.034	0,1%
'391290'	Κυτταρίνη και τα χημικά της παράγωγα, π.δ.κ.α., σε αρχικές μορφές	100.275	0,1%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

1.2. Εμπόριο υπηρεσιών

Η Ελλάδα διατηρεί πλεονασματικό ισοζύγιο υπηρεσιών με τη Βραζιλία, το οποίο, σύμφωνα με στοιχεία του βραζιλιανού Υπουργείου Βιομηχανίας, Εξωτερικού Εμπορίου και Υπηρεσιών, ανήλθε σε 429,8 εκ. δολάρια ΗΠΑ το 2015, υποχώρηση 24% σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο, λόγω μείωσης των ελληνικών εισπράξεων στο επίπεδο του 2013.

Γράφημα 2: Ισοζύγιο υπηρεσιών Ελλάδας – Βραζιλίας (εκ. δολάρια ΗΠΑ)

Πηγή: Υπουργείο Βιομηχανίας, Εξωτερικού Εμπορίου και Υπηρεσιών

Πίνακας 5: Εμπόριο Υπηρεσιών Ελλάδας – Βραζιλίας, 2015

Εισπράξεις Ελλάδας από τη Βραζιλία	
Υπηρεσία	% στο σύνολο
1.0502 – Πλωτές εμπορευματικές μεταφορές	97,08%
1.1101 – Χρηματοδοτική μίσθωση ή ενοικίαση μηχανών και εξοπλισμών, χωρίς χειριστή	1,04%
1.1401 – Υπηρεσίες διαχείρισης, δημόσιων σχέσεων και επικοινωνίας	0,61%
1.1804 – Υπηρεσίες σχεδιασμού ταξιδιών και πρακτορείων ταξιδιού, άλλες συναφείς υπηρεσίες	0,50%
1.0607 – Άλλες υπηρεσίες υποστήριξης θαλάσσιων μεταφορών, εκτός από υπηρεσίες πολυτροπικών και διατροφικών μεταφορών	0,12%
1.0903 – Υπηρεσίες συμπληρωματικής ασφάλισης	0,07%
1.1805 – Άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες	0,06%
1.0402 – Υπηρεσίες τουριστικής ξενάγησης, υπηρεσίες ναύλωσης, εκτός αεροπορικής	0,05%
1.0303 – Υπηρεσίες φιλοξενίας ταξιδιωτών	0,05%
1.0901 – Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, εκτός της επενδυτικής τραπεζικής, ασφαλιστικών και συνταξιοδοτικών υπηρεσιών	0,04%
ΣΥΝΟΛΟ (χιλ. δολάρια ΗΠΑ)	458.530

Πληρωμές Ελλάδας στη Βραζιλία	
Υπηρεσία	% στο σύνολο
1.0605 – Υπηρεσίες υποστήριξης θαλάσσιων μεταφορών	42,17%
1.0502 – Πλωτές εμπορευματικές μεταφορές	26,20%
1.0607 – Άλλες υπηρεσίες υποστήριξης θαλάσσιων μεταφορών, εκτός από υπηρεσίες πολυτροπικών και διατροφικών μεταφορών	6,26%
1.1409 - Άλλες επαγγελματικές υπηρεσίες, τεχνικές και διαχείρισης, μη αλλού κατατασσόμενες	5,60%
1.2001 – Υπηρεσίες συντήρησης και επισκευής μεταλλικών προϊόντων, μηχανών και εξοπλισμών	4,10%
1.1401 – Υπηρεσίες διαχείρισης, δημόσιων σχέσεων και επικοινωνίας	1,58%
1.0601 – Υπηρεσίες διακίνησης φορτίων	1,40%
1.0303 – Υπηρεσίες φιλοξενίας ταξιδιωτών	0,99%
1.1301 – Νομικές υπηρεσίες	0,63%
1.0905 – Υπηρεσίες βοηθητικές στις χρηματοπιστωτικές, εκτός ασφαλιστικών και συνταξιοδοτικών υπηρεσιών	0,61%
ΣΥΝΟΛΟ (χιλ. δολάρια ΗΠΑ)	28.761

Πηγή: Υπουργείο Βιομηχανίας, Εξωτερικού Εμπορίου και Υπηρεσιών

Το 2015 το 97% των εισπράξεων της Ελλάδας από τη Βραζιλία αφορούσε πλωτές εμπορευματικές μεταφορές, 1% μίσθωση ή ενοικίαση μηχανών και εξοπλισμών χωρίς χειριστή και 0,5% τουριστικές υπηρεσίες.

Το σύνολο των πληρωμών της Βραζιλίας στον κόσμο για πλωτές εμπορευματικές μεταφορές το 2015 ανήλθε σε 5,2 δισ. δολάρια ΗΠΑ. Η Ελλάδα υποχώρησε στην κατάταξη των προμηθευτών της Βραζιλίας στη συγκεκριμένη κατηγορία, από τη δεύτερη στην τέταρτη θέση, με το μερίδιό της στις πληρωμές της χώρας να διαμορφώνεται σε 9% από 11% το 2014 (πρώτη η Γερμανία με 29% και ακολουθούν ΗΠΑ και Ολλανδία καθεμιά με 10%).

Όσον αφορά τον τουρισμό, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, συνεχίστηκε για δεύτερο συνεχόμενο τρίμηνο η υποχώρηση των αφίξεων βραζιλιανών στη Χώρα. Στο εξάμηνο ανήλθαν σε 18.811, μείωση 35,4% σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό διάστημα.

Πίνακας 6: Αφίξεις βραζιλιανών στην Ελλάδα

	2011	2012	2013	2014	2015	1-6 2015	1-6 2016
Αφίξεις βραζιλιανών στην Ελλάδα	52.118	31.125	27.355	52.217	65.588	29.109	18.811
Ποσοστό στο σύνολο των αφίξεων	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%	0,3%	0,4%	0,3%
Μεταβολή		-40,3%	-12,1%	90,9%	25,6%		-35,4%

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Τέλος, όσον αφορά τις ελληνικές πληρωμές στη Βραζιλία το 2015, αφορούν κυρίως υπηρεσίες υποστηρικτικές της ναυσιπλοΐας, πλωτές εμπορευματικές μεταφορές και διάφορες επαγγελματικές υπηρεσίες.

2. Επενδύσεις

Σύμφωνα με στοιχεία της Enterprise Greece, μέχρι το τέλος του 2014 καταγράφονταν 8 ενεργές ελληνικές επενδύσεις στη Βραζιλία. Οι εταιρίες ελληνικών συμφερόντων δραστηριοποιούνται στους τομείς υπηρεσιών πληροφορικής, πλωτών μεταφορών, μηχανολογικού εξοπλισμού και εμπορίου. Ελληνικές ναυτιλιακές εταιρίες διατηρούν επίσης γραφεία αντιπροσώπευσης στη Βραζιλία.

Δεν είναι γνωστές βραζιλιανές επενδύσεις στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Βραζιλίας, στο τέλος του 2013 καταγράφονταν βραζιλιανές επενδύσεις σε ακίνητα στην Ελλάδα ύψους 9 εκ. δολαρίων ΗΠΑ, από 4 εκ. το 2012. Το 2014 και το 2015 η Ελλάδα περιλαμβάνεται σε κατάλογο χωρών που είναι αποδέκτες βραζιλιανών επενδύσεων σε ακίνητα, αλλά χωρίς να δίδονται αναλυτικά στοιχεία, καθώς το ύψος τους δεν ξεπερνά τα 10 εκ. δολάρια ΗΠΑ καμία χρονιά της χρονολογικής σειράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: ΔΡΑΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ 2016

Το 2016 το Γραφείο οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Αγίου Παύλου διοργάνωσε, διαχειρίστηκε ή συμμετείχε στις παρακάτω δράσεις:

Πρόσβαση στην αγορά

- Σε συνεργασία με Πρεσβεία Μπραζιλία και Αντιπροσωπεία ΕΕ στη Βραζιλία, παρεμβάσεις προς βραζιλιανό Υπουργείο Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Τροφίμων για την πρόοδο της διαδικασίας αναγνώρισης της ισοδυναμίας υγειονομικών επιθεωρήσεων για γαλακτοκομικά και μέλι.
- Σε συνεργασία με Πρεσβεία Μπραζιλία, ΜΑ ΕΕ και Αντιπροσωπεία ΕΕ στη Βραζιλία, αναφορά στο ζήτημα του υψηλού εισαγωγικού δασμού για ροδάκινα σε κομπόστα, με την ευκαιρία κάθε επίσημου διαλόγου μεταξύ ΕΕ και Βραζιλίας, που οδήγησε στη μείωση του δασμού από 55% σε 35%.
- Παρακολούθηση εξέλιξης ανανέωσης κατοχύρωσης του ονόματος «Καλαμάτα» ως εμπορικό σήμα, επικοινωνία με Instituto Nacional da Propriedade Industrial για προστασία ελληνικών προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ και με δικηγορικά γραφεία για κατοχύρωση γεωγραφικών ενδείξεων. Προτάσεις προς Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και ενδιαφερόμενους κλαδικούς φορείς.
- Ενημέρωση ΥΠΕΞ και Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα ελληνικά αγροτικά προϊόντα στη βραζιλιανή αγορά και σχετικές επισημάνσεις στην Αντιπροσωπεία της ΕΕ στη Βραζιλία.
- Ενημέρωση Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, φορέων και επιχειρήσεων για τις προϋποθέσεις εισόδου διάφορων προϊόντων στη βραζιλιανή αγορά (π.χ. ακτινίδια).
- Ενημέρωση ΥΠΕΞ σχετικά με θέματα ελληνικού ενδιαφέροντος που αποτελούν αντικείμενο των διαπραγματεύσεων για τη Συμφωνία ΕΕ – Mercosur.
- Παρακολούθηση αλλαγών νομοθεσίας και ενημέρωση φορέων αναφορικά με τις προϋποθέσεις εισόδου στην αγορά προϊόντων ελληνικού ενδιαφέροντος (σήμανση αλλεργιογόνων τροφίμων – ποτών, σήμανση τροφίμων που περιέχουν λακτόζη, πρότυπο ταυτότητας και ποιότητας κρασιού).
- Συμμετοχή στην ευρωπαϊκή ομάδα πιλοτικής χρήσης εφαρμογής εγγραφής προϊόντων ζωικής προέλευσης στο μητρώο του βραζιλιανού Υπουργείου Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Τροφίμων και αποστολή παρατηρήσεων για βελτίωσή της, μέσω Αντιπροσωπείας ΕΕ στη Βραζιλία.
- Σε συνεργασία με Πρεσβεία Μπραζιλία, επικαιροποίηση των μητρώων του βραζιλιανού Υπουργείου Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Τροφίμων σχετικά με ελληνικούς φορείς που εκδίδουν πιστοποιητικά για ελαιόλαδο και κρασί / αλκοολούχα ποτά, διαδικασία απαραίτητη για την εισαγωγή των συγκεκριμένων ειδών στη Βραζιλία.
- Διερεύνηση δυνατότητας αμοιβαίας αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων μηχανικών.
- Συμμετοχή στο Διεθνές Συνέδριο Αμπέλου & Οίνου και Γενική Συνέλευση του Διεθνούς Οργανισμού Αμπέλου και Οίνου και υποστήριξη των ελληνικών θέσεων, με βάση οδηγίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Προβολή – προώθηση προϊόντων / υπηρεσιών

- Συμμετοχή σε επισκέψεις Αντιπροσωπείας ΕΕ στις πολιτείες Minas Gerais και Bahia. Συναντήσεις με εκπροσώπους τοπικών κυβερνήσεων, Ομοσπονδίες Βιομηχανιών και επιχειρήσεις. Και στις δύο περιπτώσεις, πραγματοποίηση παρουσιάσεων για την ελληνική οικονομία, τις διμερείς οικονομικές σχέσεις και τις ευκαιρίες συνεργασίας με τις πολιτείες (εμπόριο / επενδύσεις). Συναντήσεις με

τοπικούς φορείς και επιχειρήσεις από τις οποίες προέκυψαν εξαγωγικές ευκαιρίες για ελληνικές εταιρίες.

- Πρόταση διοργάνωσης σεμιναρίου, σε συνεργασία με την Ομοσπονδία Βιομηχανιών Αγίου Παύλου, για τις θαλάσσιες μεταφορές (παρουσίαση παραδοσιακών και εναλλακτικών προμηθευτών). Η αγορά κρίθηκε ανώριμη από την Ένωση Ελλήνων Εφοπλιστών και συνεπώς δεν δόθηκε συνέχεια.
- Ενημέρωση βραζιλιανών φορέων και επιχειρήσεων για την ελληνική εμπορική έκθεση Greek Tourism Expo, το Διεθνή Διαγωνισμό Οίνου και Αποσταγμάτων Θεσσαλονίκης και το Διεθνή Διαγωνισμό Ελαιολάδου ATHENA.
- Ενημέρωση κλαδικών φορέων και επιχειρήσεων για ευκαιρίες προβολής / δραστηριοποίησης στη Βραζιλία, μέσω ευρωπαϊκών εκδηλώσεων και προγραμμάτων (Ευρωπαϊκή εκδήλωση Υπεύθυνης Επιχειρηματικής Συμπεριφοράς, EU Low Carbon Business Action in Brazil).
- Επίσκεψη εμπορικών εκθέσεων για συγκέντρωση στοιχείων αγοράς και ενημέρωση ελληνικών κλαδικών φορέων.
- Παροχή πληροφοριών σε ενδιαφερόμενες εξαγωγικές επιχειρήσεις (αιτήματα επιχειρήσεων και φορέων – βλ. ενότητα Λοιπή Δραστηριότητα Γραφείου ΟΕΥ Αγίου Παύλου).
- Αναρτήσεις για ελληνικά προϊόντα και υπηρεσίες στη σελίδα Facebook του Γενικού Προξενείου Αγίου Παύλου.

Προσέλκυση επενδύσεων

- Πραγματοποίηση παρουσίασης για την ελληνική οικονομία, τις διμερείς οικονομικές σχέσεις και τις ευκαιρίες συνεργασίας με τις πολιτείες Minas Gerais και Bahia (εμπόριο / επενδύσεις), στο πλαίσιο εκεί επισκέψεων Οικονομικών και Εμπορικών Συμβούλων και Αντιπροσωπείας ΕΕ. Συνεργασία με Enterprise Greece για προώθηση τομέα ΤΠΕ.
- Πρόταση διοργάνωσης εκδήλωσης για την προσέλκυση επενδύσεων στον τομέα των ιδιωτικών ακινήτων, διερεύνηση συνεργασιών με τοπικά κτηματομεσιτικά γραφεία και με το Σύνδεσμο Μεσιτών και Διαχειριστών Ακινήτων Αγίου Παύλου. Η αγορά κρίθηκε ανώριμη από την Ελληνική Ένωση Τραπεζών (οι λοιποί σχετικοί φορείς δεν τοποθετήθηκαν) και συνεπώς δεν προχώρησε η υλοποίησή της.
- Παροχή πληροφοριών σε ενδιαφερόμενες για προσέλκυση επενδυτών επιχειρήσεις (αιτήματα επιχειρήσεων – βλ. ενότητα Λοιπή Δραστηριότητα Γραφείου ΟΕΥ Αγίου Παύλου).

Επιχειρηματική πληροφόρηση

- Ετήσια έκθεση 2015 (νέο)
- Σημείωμα για τις διμερείς οικονομικές – εμπορικές σχέσεις 2016 (νέο)
- Μηνιαίο ενημερωτικό δελτίο (10 δελτία)
- Μελέτη για τις θαλάσσιες εμπορευματικές μεταφορές στη Βραζιλία (νέο)
- Επιχειρηματικός Οδηγός για τη Βραζιλία (επικαιροποίηση)
- Μελέτη για τον τομέα άμυνας της Βραζιλίας (επικαιροποίηση)
- Αγορά ελαιολάδου και ελιών της Βραζιλίας (επικαιροποίηση)
- Εξαγωγή κρασιού στη Βραζιλία (επικαιροποίηση)
- Η αγορά φαρμακευτικών της Βραζιλίας (επικαιροποίηση)
- Εξαγωγή μαρμάρου στη Βραζιλία (επικαιροποίηση)

- Βασικά στοιχεία για τον εξερχόμενο τουρισμό από τη Βραζιλία (επικαιροποίηση)
- Κρατικές προμήθειες: ανακοινώσεις, διαγωνισμοί, ιδιωτικοποιήσεις (7)
- Ενημέρωση για εμπορικές εκθέσεις (4)
- Ενημέρωση για άλλα θέματα (π.χ. αλλαγές νομοθεσίας σήμανσης προϊόντων, ευρωπαϊκές υπηρεσίες υποστήριξης επιχειρηματικότητας στη Βραζιλία, αμοιβαία αναγνώριση προσόντων μηχανικών, κλπ.) (17)

Λοιπή Δραστηριότητα Γραφείου ΟΕΥ Αγίου Παύλου

- Απάντηση σε 77 αιτήματα ελληνικών επιχειρήσεων και φορέων.
- Απάντηση σε 11 αιτήματα βραζιλιανών εισαγωγέων (κατάλογοι Ελλήνων εξαγωγέων για διάφορα προϊόντα, γνωστοποίηση εισαγωγικού ενδιαφέροντος, κλπ.) και σε αιτήματα ιδιωτών για τουριστικές πληροφορίες.
- Τροφοδότηση πύλης Agora.
- Εφαρμογή Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας.
- Διοικητικές εργασίες Γραφείου (πρωτόκολλο, αρχείο, αποδόσεις, κλπ.).